

***Impresioniz
em***

Uvod:

Impresionizem je umetniško gibanje, ki se je razvilo v Franciji v poznem 19. stoletju. Impresionistično gibanje pogosto smatrajo za začetek modernega obdobja umetnosti. Ta umetnostna smer je dobila ime po naslovu, ki ga je slikar Monet dal eni svojih slik – Impression.

Zgodovina:

Kljub temu, da so se točne značilnosti francoskega impresionizma uveljavile šele v 19. stoletju, pa poskusi po prikazu naravne svetlobe niso bili nepoznani.

V 17. stoletju je nizozemski slikar Jan Vermeer uporabil oster kontrast med svetlobo in senco, prav tako sta želela naravno svetlobo naslikati španska slikarja Diego Velazquez (18. stoletje) in Francisco de Goya (začetek 19. stoletja), ki sta iz svojih slik izločila manjše sence in bolj poudarjala območja svetlobe kot pa same podrobnosti.

Slikarja, ki sta najbolj vplivala na Moneta, Renoira, Degasa, Pissara in Sisleya in druge impresioniste, sta bila angleža John Constable in J. M. W. Turner. Ko sta Monet in Pissaro leta 1871 prvič videla dela teh dveh mož, sta bila posebno prevzeta nad Turnerjevim upodabljanjem atmosfere in nad učinki razpršenih žarkov svetlobe, ki so jih imeli na predmete. Barbizonska šola slikanja prav tako predstavlja pomembno predhodnico impresionističnega gibanja v Franciji. Camille Corot, občasna članica te šole, je že trideste let pred prvo razstavo, predstavila nanavadne učinke svetlobe, značilne za kasnejši impresionizem.

V nasprotju s predhodniki (realisti), ki so se ukvarjali predvsem z upodabljanjem družbene in politične vsebine, so bili impresionisti izrazito čutno in subjektivno naravnani. Impresionisti so se osredotočali bolj na učinke svetlobe, ki jo je ta imela na predmete. Da bi ponazorili učinek sončne svetlobe na vodi, so uporabljali značilne kratke poteze, kjer so koščke čiste barve drug ob drugega nanašali na platno in jih niso več gladko povezovali, kot se je to počelo prej. Impresionisti so bili t.i. umetniki na prostem (en plain air), ki niso več skicirali in dokončali svoja dela v ateljeju, pač pa so svoja dela v naravi tudi dokončali. Najraje so upodabljali pokrajino.

Impresionizem

Neoimpresionizem ni imel veliko skupnega z impresionizmom, čeprav sta njegova glavna predstavnika, Seurat in Signac, razstavljala skupaj z impresionistično skupino. Bil je precej bolj sistematičen kot impresionizem in je več črpal iz sodobnega znanstvenega raziskovanja - denimo iz teorije barv - kot pa slikarji impresionističnega kroga.

Čeprav pogosto velja za prvo od modernih gibanj, impresionizem ni bil niti šola niti gibanje z jasno načrtanim programom. Bolje bi ga opredelili kot ohlapno združenje umetnikov, ki so se povezovali, da bi prirejali neodvisne skupinske razstave, ker niso hoteli prilagajati svoje umetnosti zahtevam pariškega Salona, uradne razstave pod pokroviteljstvom države. Čeprav niso imeli skupnih ciljev in programa, njihova dela družijo nekatere tehnike in določena tematika.

Impresionistični slog

Poleti 1869 sta francoska slikarja Claude Monet (1840-1926) in Pierre Auguste Renoir (1841-1919) skupaj ustvarjala na priljubljenem kopališču La Grenouillere ob Seni v bližini Pariza. V sodelovanju sta naslikala vrsto platen, ki na splošno veljajo za prvi primer do konca razvitega impresionističnega sloga.

Umetniki na prostem (en plain air) niso več skicirali in nato dokončali v ateljeju, pač pa so v naravi sliko tudi dokončali. Zato so morala biti njihova platna precej manjša in bolj priročna od velikih del, ki jih je na Salon pošiljal Manet. Da bi ponazorili učinek sončne svetlobe na vodi, so uporabljali značilne kratke poteze, kjer so koščke čiste barve drugo ob drugo nanašali na platno in jih niso več gladko povezovali, kot se je to počelo prej. V nasprotju z Manetom so opustili zemeljske barve. še posebno črno, in se raje osredotočili na

tri osnovne barve (rdečo, rumeno, modro) in sekundarne barve. Opazili so, da na barvo vpliva njegovo okolje in v sence vpeljali barvni odsev. Čeprav so se osnovne značilnosti impresionističnega sloga izoblikovale že do 1869, je minilo še pet let, preden je prva skupinska razstava skupini vtisnila skladno razpoznavnost.

Prva razstava

Čeprav so že nekaj časa razmišljali o skupinski razstavi, so prvo impresionistično razstavo priredili šele 1874 v ateljeju fotografa Nadarja. Deloma jih je spodbudilo razočaranje, ker jih je Salon vztrajno zavračal, deloma pa želja po prodaji. Med 39 umetniki so poleg Moneta in Renoirja razstavljali tudi Paul Cezanne, Edgar Degas (1834-1917), Berthe Morisot (1841-1895), Camille Pissarro (1831-1903) in Alfred Sisley (1839-1899). Na poznejših razstavah so se jim pridružili še Američanka Mary Cassatt (1844-1926), Paul Gauguin, Georges Seurat (1859 - 1891) in Paul Signac (1863-1935). Na razstavi 1874 so si nadeli ime "societe anonyme des artistes peintres, sculpteurs, graveurs". Šele pozneje so prevzeli ime impresionisti. Ime impresionist je 1874 skoval kritik Louis Leroy ob Monetovi sliki *Impresija: sončni vzhod*. Ta prikazuje čolne v pristanišču skozi meglico, ki je povzročila razkroj oblike in popolno odsotnost nadrobnosti in opisa. Leroya je tako razjezila navidezna slikarjeva površnost pri delu, da je spregledal pravi predmet slike - zvest prikaz razpoloženja. Izraz impresionist je nato s sporne slike prenesel na celotno skupino.

Nadaljevanje razstave

Med 1874 in 1886 je impresionistična skupina priredila skupno osem razstav. iz prvotne skupine je le Pissarro razstavljaj na vseh osmih in na

zadnji je bil njihov značaj že korenito drugačen, saj se jim je med drugimi priključil tudi Gauguin, Seurat in Signac, njihovih del pa nekateri starejši umetniki niso vedno cenili.

Impresionistična tematika

Monet, Sisley in Pissarro so dajali prednost krajini. Pissarrojova *Žetev v Montfoucaultu* (1876), s tretje razstave, upodablja brezčasna kmečka opravila. medtem ko Monetova *Postaja Saint-Lazare v Parizu* (1877) črpa navdih iz hitre industrializacije francoskega glavnega mesta. Tudi to platno so razstavili leta 1877 in prikazuje stekleno streho postaje, ki se polni s paro prihajajočega vlaka.

Renoir je izdelal številne študije figur in Degas se je izogibal delu na prostem, raje je delal po starem in platno dokončal v ateljeju na podlagi grobih skic, ki jih je izdelal na terenu. Naslikal je celo vrsto olj, ki upodabljajo konjske dirke, in se specializiral za baletne prizore.